

ZSOLDOS SÁNDOR

Somlyó Zoltán és Juhász Gyula kapcsolata

Somlyó Zoltán és Juhász Gyula kapcsolatával eddig nem foglalkozott a szakirodalom, bár a két költő pályájának számos érintkezési pontja ismert. Ezen különösből mégsem szabad meglepődnünk, hiszen tudjuk, Somlyó életrajza életművénel is ismeretlenebb. Tevékenysége csak lassan tárul fel újra a kutató előtt, életrajzát eddig nem sikerült rekonstruálni.

Annak ellenére, hogy Somlyó szorosán soha nem tartozott egyetlen csoporthoz, irányzathoz sem, jelentős szerepet játszott a század első harmadának irodalmi életében. Személyes kapcsolatai kiterjedtek voltak, jól tükrözik hovatarozását az új irodalomban.

A legszorosabb és leggazdagabb dokumentálható barátság Kosztolányi Dezsőhöz és Karinthy Frigyeshez fűzte pályája kezdetétől élete végéig. Az irodalomba való beérkezésékor, a *Nyugat* és *A Holnap* indulásának idején barátai között ott találjuk Juhász Gyulát is.

Meglepően kevés dokumentumot ismerünk, mely kapcsolatukról vallana. Korai levelezésük csak töredékesen maradt ránk, Somlyó esetében csupán néhány levélről beszélhetünk, de ezekből — két kivételtől eltekintve — nem derül ki, hogy milyen viszonyban lehettek egymással.

Vizsgálódásunkban abból a feltevésből indulunk ki, hogy Somlyó és Juhász egymáshoz fűződő kapcsolata jelentősebb volt annál, mint az ma bizonyítható lenne.

Írásaikon kívül csupán egyetlen olyan műről tudunk, melyből következtethetünk kettejük kapcsolatára. Ez Dutka Ákos regényes korrajza, „*A Holnap*” városa¹. Dutka ötven év távolából is megőrizte Somlyóval szembeni idegenkedését, róla szóló emlékezése, nyilvánvaló torzításai ellenére is, fontos dokumentum.

„Jöttek költők, mint Somlyó Zoltán, aki mint Kosztolányi rajongója ő is iparkodott távol tartani magát *A Holnap* kollektív mozgalmától, majd meg a legtermékenyebb versírója lett a Független Magyarországnak. Neki mindig kellett a 12 koronás tiszteletdíj, amit *A Holnap* egy-egy versért a Független Magyarországtól kapott. Fiuméből jött. Sötét, marcona ábrázattal. Olyan volt, mint egy déli viharokban kicserzett bőrű dalmát tengerész. Magát az elátkozott költőnek látta, s mintha mindig mondaná: most hajnali három óra: Istenem, vezess a jóra. Rövid ideig Váradon szerkesztő úr volt: ezüstgombos, sötétpálca, parfümös gavallér, s aztán tovább ment vándorútján Szegedre, Juhász Gyula árnyékába, hogy későbbi kis verses regényében a legszébb rímes arcképét fesse meg Juhász Gyulának.”²

Bizonytalan megismerkedésük időpontja és helye. Elképzelhető, hogy Budapesten ismerkedtek meg. Erre következtethetünk Kosztolányi Dezső *A költő útja* című önéletrajzi írásának egyik utalásából:

¹ DUTKA ÁKOS: „*A Holnap*” városa. Regényes korrajz a nagyváradi „*A Holnap*” születésének idejéről. Magvető, Bp. 1964. II. kiad.

² DUTKA ÁKOS: i. m. 199.

(1903-ban) „Budapestre jövet megismerkedtem Babits Mihállyal, Somlyó Zoltánnal, Juhász Gyulával, Karinthy Friggyessel. Ezeket a barátságokat ma is a sors legendás ajándékának tekintem.”³

Kicsit korainak tűnhet az évszám, de semmilyen adat nem szól Kosztolányi állítása ellen. Sőt, azt támasztja alá Somlyó egyik írásának részlete:

„Kosztolányival együtt éltem át a kezdés éveit. Nem sokan vannak, akiknek élete az ifjúság korszakában annyira összehajlott volna az övével, mint az enyémmé. Voltak napok, amelyeknek tizenkét óráját együtt töltöttük, voltak éjszakák, amelyeket együtt ültünk végig a kávéház márványasztala mellett...”⁴

S ez időben Kosztolányi közeli barátságban állott Juhással is, így nem kizárt már ekkori megismerkedésük, de szorosabb kontaktus nem jött létre közöttük.

Legközelebb 1908-ban, Nagyváradon kerültek egymás közelébe, ekkor már nemcsak ismerték egymást, hanem mindenesetűleg érintkezésben, közeli barátságban voltak.

Ez az év, 1908, a modern magyar irodalom nagy esztendeje, év elején új lap született: a *Nyugat*, Nagyváradon pedig szerveződik a holnaposok mozgalma. Somlyó így ír visszaemlékezésében:

„Tehát: be van állítva a film. 1908. Az üzletek virágzanak... Vállalatok teremnek, megélnék, jövedelmeznek... A művészet termel... Új művész irányok... Irodalom?... Szent komoly dolog!...”⁵

Juhász az év elején, február 12-én érkezik Nagyváradra, a premontreiek gimnáziumában több mint három évig tanított, közben sűrűn ír a helyi lapokba. Juhász várad-i tartózkodását Indig Ottó részletesen feldolgozta⁶, művei pedig a *Juhász Gyula Összes Művei* eddig megjelent 9 kötetében⁷ megtalálhatók. Ezért csupán a legszükségesebb utalásokra szorítkozunk Juhással kapcsolatban.

Somlyó Zoltán esetében viszont nélkülözhetetlen várad-i tevékenységének rövid vázolója. Öt hónappal Juhász után érkezik a városba, július 5-én a *Szabadság* című napilaphoz, melyhez Budapesten Laszky Ármin hívta meg, s ahová kezdetben Juhász is írt. Nem marad sokáig a lapnál s a városban fél évet sem tölt.

Adataink szerint Somlyó Zoltán 1908. július 5. és november 9. között biztosan Nagyváradon volt. (Meglepő Indig Ottó állítása, hogy „több évet tölt itt a sajtósági költőegyeniség, S. Z.”⁸) Szeptember 20-ig a *Szabadságban* jelentek meg írásai, versei. A lapot a kiadó feleségével támadt összeszólalkozása után otthagyja, majd az akkor induló *Nagyvárad Estilaphoz* szegődik, ahol október 2. és november 9. közt többnyire színikritikákat írt. November kilencedike után nincs pontos adatunk Somlyóról, feltehetően a városban maradt még kis ideig.

Nagyvárad-i tartózkodásáról a *Hogy' lettem Holnapos*⁹ című izgalmas emlékezésében részletesen szól, de a közben eltelt két évtized néhány tévedést, pontatlanságot eredményezett, melyeket a korabeli adatok cáfolnak. Igen érdekesek a *Nyitott könyv* című verses regényének¹⁰ ragyogó oldalai a várad-i élményekről, ezek közt jelent meg a több helyen idézett Juhász — portréja is.

³ KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: A költő pályája. Színházi Élet 1935. okt. 20. és K.D.: Egy ég alatt. Sajtó alá rend.: Réz Pál. Szépirodalmi, Bp. 1977. 591.

⁴ SOMLYÓ ZOLTÁN: Kosztolányi és a zsidóság. Múlt és jövő 1937. febr. 37—8.

⁵ SOMLYÓ ZOLTÁN: Hogy' lettem Holnapos. Literatura 1929. júl. 252—6.

⁶ INDIG OTTÓ: Juhász Gyula Nagyváradon. Kritérium, Bukarest 1978.

⁷ JGYÖM 1—9. köt. Szerkeszti: Péter László. Akadémiai, Bp. 1963—81.

⁸ INDIG OTTÓ: i. m. 8.

⁹ Ua. 5. sz. jegyzet

¹⁰ SOMLYÓ ZOLTÁN: Nyitott könyv. I. kiad. Tevan, Békéscsaba, 1916. Új, teljes szövegű kiadásai: (önálló kötetben) Magvető, Bp. 1960., Válogatott versek. Magvető, Bp. 1962., valamint Jajgató Feli-cián. Sajtó alá rend.: Réz Pál. Szépirodalmi, Bp. 1982. 111—65.

Somlyó Nagyváradra érkezésekor, Indig adatai alapján, Juhász nincs a városban és csak augusztus 29-én tér oda vissza, tehát közel két hónapig nem találkozhattak — elméletileg (bár lehetősége nem kizárt).

Annál figyelemre méltóbb, hogy Juhász személye Somlyó emlékezetében szorosán Nagyváradhoz kötődik. A szögedi poétát, ha említi, csak e várossal egy lapon teszi. Juhász azonban váradi emlékei között nem említi az „átkozott” költőt.

Szólnunk kell Somlyó Zoltán és Nagyvárad viszonyáról is. Kicsit idealizált, elültözött a város jelentőségének bemutatása a *Nyitott könyv*ben, de jól szemlélteti emlékei közötti kitüntetett helyét.

Ó Várad! város! városa szívemnek:
hírnévben, csókban első állomás!

A *Hogy' lettem Holnapos* című írásában tárgyilagosabb képet kapunk a városról, annak szellemi életéről:

„Nagyváradot akkor a „peceparti Párizs”-nak nevezték. Az országban Pest után, itt volt a legpezsgőbb élet. Valami európai nivó festette nagyvárossá. A Bémer tér négy sarkán óriási kávéházak nyüzsgő teraszokkal, egyikről a másikra csengett át a cigányzene estelenként. A váradi korzón végtelen kigyóként hullámozott a sétáló közönség, villanylámpák és óriási transzparensok ontották a fényt. Őt nagy újság tette még élőbbé az életet, még lüktetőbbé, még nagyvárosiasabbá. És — itt ringott egy bölcső akkorában, a megújodott magyar irodalom bölcsője: a Holnapé. A „Holnap” című irodalmi társaságé, amely a halhatatlanság trónusára már-már felülő Ady köre csoportosult. A hivatalos, az akadémiai száraz, sínylődő irodalom ellenlábasai voltak ezek a holnaposok, akiket egy furcsa ember, bizonyos Szűcs Dezső lármáztott fel Ady köré. Vármegyei aljegyző volt, borotváltképű, hosszú, papos viseletű férfi, de annál világibb. Várad körül kis szóleje volt, ott történtek az első megbeszélések. Nagy intrikus volt, aki mindenből diplomáciai kérdést csinált. Ha Pesten járt, itt Molnár Ferencnek hosszú éjszakákon keresztül mesélgette, micsoda komiszságokat beszél róla Ady Bandi. Otthon aztán éjjeleken át újságolta Adynak, hogy ócsárolja őt Pesten Molnár Ferenc. Ilyen ember volt, de összehozta, megteremtette a váradi Holnapot és ezzel utat nyitott mindannak, ami nagy és szép ma a világhíres magyar irodalomban van. A Holnap akkori tagjai mind a mai irodalom egy-egy jelentős oszlopa. Adyn kívül: *Emőd Tamás, Dutka Ákos, Juhász Gyula.*”¹¹

Irodalomtörténetileg alighanem a legfontosabb, Somlyónak Juhással való barátsága határterületén, *A Holnaphoz* fűződő kapcsolata. Így ír a *Nyitott könyv* arcképe végén:

És verseket írtunk az öröklétnek;
hívott a „Holnap”, világpezsdülés!
A költészeté lett egész mivoltunk,
agyunk s szívünkben minden rezdülés.

Több helyen olvashattunk arról, hogy Somlyó rövid ideig tagja volt *A Holnap*-nak. Ez, ha megszorításokkal is, de igaz. A már idézett cikkében így vall Somlyó:

„A redakcióban tényleg vezércikkeket írt naponta, meg bökkverseket, meg politikai entrefiléket, vizállást — mindent. Járt a városházára, járt a megyeházára riportra. Mindent szívszakasztó ambícióval. De mégis legfőbb, legégetőbb ambíciója volt, hogy bejusson a holnaposok közé. Mi ehhez képest, ma a Petőfi —, vagy — horribile dictu

¹¹ SOMLYÓ ZOLTÁN: *Hogy' lettem Holnapos*. *Literatúra* 1929. júl. 253—4.

— a Kisfaludy-társaság?! Az életét adta volna érte, ha a Független Magyarország vasárnapi tárcájában az ő neve is ott lehetne egy vers alatt, a Holnaposok közt!... Ezzel a gondolattal aludt el és ébredt napról napra...¹²

Vágya teljesült, ő maga és Dutka is említi, egy időben legtöbb verse a *Független Magyarországnak* jelent meg a holnaposok társaságában. (E versekről említést tesz Kassák Lajos *Egy ember élete* című regényében.)¹³

Szerencsénkre egy véletlenül fennmaradt levelében is említést tesz *A Holnapról*, igen keserű hangon, mindaddig ez a leghitelesebb bizonyíték *A Holnap* és Somlyó kapcsolatára vonatkozóan:

„Annak idején behívtak a Holnaphoz, de most onnan is kiszálltam. Nagyon veszködnek, folyton nyávognak, komolytalankodnak — nincs ennek értelme. Látja, most maga Ady is hogy bepiszkolja a saját fészket. Borzasztó a magyar irodalom.”¹⁴ (Utalás feltehetően a duk-duk afférra.)

Megemlíti Somlyó, hogy a kollégák idegenkedve fogadták, irigykedtek is rá, életmódja és viselkedése kihívó lehetett számukra. A fenti levelében írja, hogy nagyon magányos, a szerkesztőségben reggel 7-től este 5-ig, azontúl otthon dolgozik. Azt azonban nehezen hihetjük, hogy akármennyire ellenségesen viselkedtek Somlyóval, kiközösítették volna. A *Literatúrában* megjelent emlékezésében így ír:

„Juhász Gyula volt az egyetlen, aki szóbaállt velem. Hosszú sétákra mentek kettesben, hogy amazok meg ne lássák ezt a barátkozást. Nagyon arisztokratikus egyesülés volt a Holnap. Juhász aztán a „Kék macskában” bő, vérvörös levű pörköltök és szőkefényű borok társaságában sokat meditált a Holnapról, az irodalomról, — meg Annáról, a színésznőről, akihez örökszép verseit írta... És sokszor hajnalodott már, amikor fáradt tüdővel, a Körös-hídon át, hazafelé ballagtak.”¹⁵

E rész után egy novellisztikus betét következik, a szerző szándéka szerint *Sulamit* című verse születéséről és sikeréről, és arról, hogy a vers megjelenése után a költő a „Holnap embere lett”. A részlet számunkra fontos jelenete, amikor a beteg Somlyót felkutatja és meglátogatja Juhász Gyula. Nem valószínű, hogy a képzelet szüleménye lenne ez az epizód, de a szöveg alapján egyelőre azonosíthatatlan. Az említett *Sulamit* című vers ugyanis 1908. július 26-án jelent meg az *Új idők*ben, amikor is Juhász nem volt Váradon. A következő költeménye az *Új Idők*ben pedig csak október 25-én jelent meg *Etiüdk* címen.

A Juhász-kritikai kiadás levelezés kötetében található Somlyó levél¹⁶ is feltétlenül 1908-ból származik, és számunkra egyelőre ismeretlen eseményre utal, nem kizárt, hogy valamilyen összefüggésben van a fenti esettel, amit Somlyó 1929-ben pontatlanul írt le. Biztosan nem a *Dél van* kötetének szép ismertetését köszönte meg e levélben Somlyó. Életrajzát ismerve kizártnak tartjuk, hogy 1910 elején Váradra „haza-utazott” volna.

December 6-án Somlyó még Nagyváradon tartózkodhatott, ezen a napon mutatták be az *Atalanta* című operettet, melynek szöveggönyvét Juhász Gyula és prólóját Somlyó Zoltán írta. Szép dokumentuma barátságuknak. Az *Atalantát* az ország több városában bemutatták, feltehetően mindenütt Somlyó prólójával¹⁷.

¹² Uo. 254.

¹³ Idézi RÓNAY GYÖRGY: Kassák Lajos alkotásai és vallomásai tükrében. Szépirodalmi, Bp. 1971. 52.

¹⁴ Somlyó Zoltán levele Rozsnyay Kálmánhoz — 1908 októberében vagy novemberében (dátum nélkül) OSZK Kézirattár

¹⁵ SOMLYÓ ZOLTÁN: i. m. 254.

¹⁶ JGYÖM 9. Sajtó alá rend.: Belia György. Akadémiai, Bp. 1981. 227. (A 231. sz. levél) Jegyz. : 433.

¹⁷ Vö. JGYÖM 4. Sajtó alá rend.: Péter László. Akadémiai, Bp. 1975. 489., 498., 511.

A nagyváradi korszak lezárásaként a *Nyitott könyv* Juhász-portróját kell megemlítenünk, mely kimagasló helyet foglal el a kortársi tisztelgések között. Mély valóságfedezet érződik a sorok mögül, amikor „a paposarcú, tűzszemű poétát”, a réveteg Juhászt vérbeli barátjának nevezi. Bár vérmérsékletük, alkaturk aligha rokonítható egymással, sorsukat, érdeklődésüket, irodalomhoz való viszonyukat és róla alkotott felfogásukat érezhették ekkor közönsnek, s a személyes szimpátia után ezekben véljük megtalálni barátságuk alapját.

Nagyváradon már mindketten érett költők, határozott irányú tevékenységük. Így irodalmi téren feltehetően nem hatottak egymásra.

Barátságuk második legfontosabb, egyben utolsó állomása Szeged. Somlyó Zoltán 1909. május 5-től újságíróskodik a *Szeged és Vidéke* szerkesztőségében, ahová Juhász segíthette bejutni. Írásai szeptember 12-ig jelennek meg rendszeresen a lapban. Indig Ottó adatai szerint Juhász június 31. és augusztus 28. között Szegeden tölti a nyári szünetet.

Kapcsolatuk súlyát csak jelezhetjük, de kellőképpen nem tudjuk dokumentálni, Személyes kapcsolatuk a nyáron nyilvánvaló. A *Szeged és Vidékében* nyáron Juhász is publikált, a *Lesben* rovatba mindketten írnak, tehát a szerkesztőségben találkozniuk kellett. Egy közös fellépésükről is tudunk, július 17-én Medgyaszay Vilma művésztjén. A Somlyó által írott Medgyaszay-portrét Juhász 1920-ban megjelent *Én is búcsúzó...* című cikkében¹⁸ szép emlékei sorában említi. („... és Somlyó Zoltán hosszú tárcát szentelt Medgyaszay Miminek¹⁹.”)

Ez év nyarára tehető — a kritikai kiadás szerint — Juhász megismerkedése Cserey Irma színművésznővel, akinek Somlyó mutatta be. Juhász 1912. június 15-én így ír Csereynek:

„Igazad volt, amikor egyszer a szerelemről — Aradról — azt írtad, hogy ez nem jó mesterség — fájdalmas. Somlyó Zoltán beszélhet az én fájdalmas mesterségemről.”²⁰

Ezt pedig valóban csak a legközelebbi barát teheti meg, hogy ilyen bizalmas, bensőséges dologról mesélhessen.

Somlyót szeptember közepén súlyos gyomorvérzés éri, kórházba kerül, ahol több mint egy hónapig kezelték. Felgyógyulása után nem ment vissza a laphoz, mert állását már betöltötték, de a városból nem távozott.

Szegeden ebben az évben, november 19-én mutatták be az *Atalantát*, Juhász Gyula zenés énekes játékát. Somlyó prologóját Kertész Mihály szavalta, mint arról több újság beszámolt²¹.

Ifj. Árvay Sándor megvásárolta és kiadta első igazi, sorrendben a második kötetét — *Dél van* címmel. Ehhez novemberben írta meg előszavát.

„Sokat (t. verseket) pedig kiszorítottam ebből a könyvből, mert két művészbáratom, akik a nyilvánosság elé unszoltak — úgy akarták. Féltettek engem a meg nem értőktől, akik a színdarabokban is azt szeretik, ha Rómeó és Júlia egymáséi lesznek. Én szeretem ezt a két jó embert, megtagadtam értük néhány versemet.”²²

E két jó ember — minden bizonnyal — Nyáray Antal színész, akivel egy albérletben lakott, és Juhász Gyula lehetett. A kötetet 1910-es évszámmal nyomtatták, megjelenéséről a *Szeged és Vidéke* már 1909. december 29-én hírt adott. A kötet megszületésében Juhász részvételét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ő írta a kö-

¹⁸ JGYÖM 6. Sajtó alá rend.: Grezsa Ferenc. Akadémiai, Bp. 1969. 311.

¹⁹ Az idézett cikk: Somlyó Zoltán: Medgyaszay Vilma. Szeged és Vidéke 1909. júl. 18. 2—3.

²⁰ JGYÖM 9. Akadémiai, Bp. 1981. 254., 446.

²¹ Vö. 17. sz. jegyz.

²² SOMLYÓ ZOLTÁN: Dél van. A verseim elé. Szeged, 1910. 4. és S.Z.: Jagató Ficelián. Szépirodalmi, Bp. 1982. 7.

tetről az első méltatást, mely a *Független Magyarország* 1910. január 1-i számában jelent meg. Kiemelkedően szép írás, még Kosztolányi és Karinthy recenziói előtt megvédi Somlyót a kicsinyes támadásoktól. Érdekes, hogy ezt az írást Somlyó nem emlegette később.

„Somlyó Zoltán igenis poéta — írja Juhász —, akit nem szabad és nem is lehet egyszerűen és durván elintézni. Azért mondom ezt, mert látom, hogy bizonyos pesti „irodalmi” körök ezt akarják csinálni vele és pedig már régebben akarják. Különös. Miért éppen Somlyó Zoltánra fáj a foguk és veséjük, miért éppen ezt a szegény és igazán jobb sort érdemlő poétát akarják mindenáron lehetetlenné tenni itt, ahol tizedrangú középszerűségek vígan és eredményesen dalolnak és esetleg sarokházat építtetnek maguknak? Miért éppen őt?...”²³

A választ sem ő, sem más, a mai napig nem találta meg. Juhász elismerte Somlyó költészetét, de nem értett vele egyet, mint azt írása záró soraiban kifejti. Ez alapja lehet egymástól való eltávolodásuknak.

„Én nekem megvan a magam művészi meggyőződése, van külön programom, nem igen szeretném már a dekadenskedést, de az igazság érdekében mégis megírtam, hogy Somlyó Zoltán igenis azokból az Azrákból való, akik poétáknak születtek.”²⁴

Somlyó Szegedről való távozásával — számunkra — lezárul kapcsolatuk közelinek és szorosnak nevezhető szakasza. Ezután csak szórványosan találunk dokumentumokat kapcsolatukra vonatkozóan, melynek nemcsak a kéziratok elpusztulása lehet oka.

Juhász Nagyváradról történt távozása után egy szép versét ajánlja neki Somlyó — az *Ó, Várad, villanyváros...* címűt, mely az *Északra indulok* című kötete előtt megjelent a *Nagyváradai Napló* 1911. július 16-i számában.

Köteteiket — feltehetően — kölcsönösen megküldték egymásnak, de egyetlen egy sem maradt fenn. Egyről mégis biztos tudomásunk van. Kilényi Irma emlékezete szerint Juhász 1912. január 12-én postán megkapta Somlyó *Északra indulok* című kötetét Szakolcán, az alábbi meleg ajánlással: „A tiszta, nemes és finom Juhász Gyulának örök szeretettel”²⁵. A kötetéről Juhász a *Délmagyarország* 1912. júniusi 16-i számában rövid, elismerő recenziót közölt.²⁶

Juhász e cikk megírása után csak kétszer említi Somlyót. Az *Én is búcsúzó* című cikkében 1920-ban, valamint *Költői verseny* című paródiájában, 1927-ben²⁷. A Somlyóról szóló rész a Kosztolányi Dezső és Szép Ernő verseiből készült paródiák közt olvasható: „Somlyó Zoltán versét a forgalmi adóellenőr zárata alá helyezte.”

Somlyótól, a már idézett 1916-ban megjelent *Nyitott könyv* című lírai pamfletten és az 1929-ben közölt *Hogy’ lettem Holnapos* című cikkén kívül nem ismerünk más olyan írást, melyben akárcsak említené Juhász nevét.

Ennyit tudunk — egyelőre — a két költő kapcsolatáról, talán ennyi is marad minden ismeretünk. Vizsgálódásunkat azonban csak akkor tekinthetjük lezártnak, miután tisztáztuk, kimutatható-e költészetükben is egymásrahatásuk. Ez a feladat azonban — mivel Somlyó életműve még nincs kellőképpen feltárva — későbbre marad.

²³ JGYÖM 5. Sajtó alá rend.: Grezsa Ferenc és Ilia Mihály. Akadémiai, Bp. 1968. 354.

²⁴ Uo. 355.

²⁵ Idézi SZALATNAI REZSŐ: Juhász Gyula hatszáz napja. Magvető, Bp. 1962. 141., 273.

²⁶ JGYÖM 5. 448.

²⁷ JGYÖM 3. Sajtó alá rend.: Ilia Mihály és Péter László. Akadémiai, Bp. 1963. 369.

Шандор Жолдош

О связи между Золтаном Шомйо и Дьюлой Юхасом

Работа посвящена показу дружеской связи, существовавшей между двумя выдающимися венгерскими поэтами первой трети нашего века — Золтаном Шомйо и Дьюлой Юхасом. Они стали друзьями, будучи уже зрелыми поэтами, а потому их взаимное поэтическое влияние было незначительным. Тем не менее личные дружеские отношения двух поэтов представляют значительный интерес, так как совпадают с периодом формирования современной венгерской литературы. Точнее, это — 1908 год, Надьварад, «город Завтра».

О связывающих их дружеских отношениях неоднократно упоминают оба поэта, однако предметом исследования они ещё не были. Особенно большое влияние оказала эта дружба на Шомйо, который часто писал об этом.

Хотим надеяться, что прилагаемые к работе документы обогатят некоторыми новыми чертами, новыми оттенками сложившееся об Юхасе представление, 100-летнюю годовщину со дня рождения которого готовится отметить наша страна.